„TEH"

UNIVERSEELE BEWUSTWORDING

319 PARAPHRASEN OP DE
„TAO TEH KING" VAN LAO TSE

DOOR

C. VAN DIJK

NEDERLANDSCHE KEURBOEKERIJ
AMSTERDAM

VOOR MIJN VROUW

TER INLEIDING

In het inleidend woord bij mijn eerste boekje „Universeel Bewustzijn" kondigde ik dit tweede deel aan onder de titel „Sociale Ethiek".

Bij nader inzien bleek mij deze synthese echter wat àl te concreet en ik vreesde dat dit tot verkeerde gevolgtrekkingen aanleiding zou kunnen geven.

Immers, — we moeten uiterst voorzichtig zijn in het benamen van een abstractie, willen wij het oneindig aantal begripsverwarringen niet met nieuwe vermeerderen.

„What is in a name?" — heeft de onsterfelijke Shakespeare niet zonder grond gevraagd. Men kan er een begrip zoodanig mee bemantelen dat het in-wezen er geheel door wordt overschaduwd.

Waar nu de leer van Lao Tse zich tot doel stelt, ons uit de sluiers van de begoocheling te bevrijden, kan het ook niet anders of hij moet zich voor ons Westersche verstandsdenken in paradoxen uitdrukken.

Aan het begrip „Sociale ethiek" is voor ons te veel actueel maatschappelijks verbonden, en het leek mij daarom beter, om, in aansluiting op „Tao" (als Universeel Bewust*zijn* benaamd) „Teh" in Universeele Bewust*wording* te vertalen.

Beschouwen wij aldus „Tao" als het in-wezen aller dingen en „Teh" als het *zinnelijk waarneembare*, — als de (voor ons) volkomen te overziene wereld der verschijnselen.

In de „Geheime Leer" van mevr. Blavatsky, heet het o.a.:

> „De tijd was niet, want hij lag in sluimer in de schoot van het altijd durende.

Het algemeen denkvermogen was niet, want er waren geen Ah-Hi [1]) om het te bevatten."

Aldus verhoudt zich ook „Tao" tot Teh", het „was-niet" wil dus eigenlijk zeggen: „was als *voorgevormde mogelijkheid,* altijd en overal aanwezig, totdat langs den weg der openbaring (Teh) het in ons bewustzijn werd afgedrukt."

„Tao", het sluimerend Al-bewustzijn, wordt zich zelve in de stof bewust.

De „Baan" wordt tot een bepaalde „Weg" (Alexander Ular).

De „Zin" wordt tot „Leven" (Professor Wilhelm).

* * *

Hoewel de wijsheid van een Lao Tse, 600 jaar vóór Christus geschreven, woord voor woord van toepassing is in opbouwenden zoowel als in critischen zin op onze huidige samenleving, en onze sociale ethiek in diepste wezen daarvan is doortrokken, is er door de schoone mantel der fraseologie zoo veel bedekt en zoo weinig waarachtigs van over gebleven, dat het gevaarlijk zou zijn het begrip „Teh" daarmede te indentificeeren.

Dat dit geen denkbeeldig gevaar is, blijkt ieder moment van ons leven, wanneer wij ons slechts de moeite zouden willen getroosten, ons rekenschap te geven van wat wij spreken en schrijven.

Wij indentificeeren vrijwel alles met het tegengestelde begrip.

Wat wij b.v. *sterk* noemen is een „zich-sterk-maken" in zijn zwakheden.

Wat wij als karakter bestempelen is meestal ver doorgedreven eenzijdigheid en een volkomen gemis aan gevoel voor de eeuwige wisselwerking en het aanpassingsvermogen in de Cosmos.

Geleerdheid verwarren wij met wijsheid.

[1]) Ah-Hi. Esoterisch symbool. Wijze slangen of draken der wijsheid.

Geleerdheid (dat wat wij ons hebben aangeleerd) immers uit zich in een sterk *eenzijdige* belichting van een *veelzijdigheid.*

Wijsheid daarentegen is... de veelzijdigheid der fenomena tot de oorspronkelijke eenheid in beginsel te reconstrueeren, door *innerlijke beleving* daartoe in staat gesteld.

Zoo indentificeert de Westersche denkwijze vrijwel alle Oostersche wijsheid met *niet te controleeren hypothesen,* terwijl het toch wezenlijk juist andersom is, want ieder verstandelijk betoog is altijd slechts de bast, waarin *diepere kern* ligt verborgen, en iedere concrete benaming is (in wijsgeerigen zin) daarom juist altijd een hypothese.

Om deze reden is het aanvaarden van de „TaoTeh King" voor den Westerschen intellectueel niet anders mogelijk, dan na een volkomen omstelling van zijn gangbare verstandelijke opvattingen en inzichten.

Lao Tse zegt onaangename dingen over dit „verstandelijk" denken, en men moge dit al met spitsvondigheden bestrijden, — eeuwige waarheden kan men slechts innerlijk *ervaren.*

* * *

Voor zoover men den levenswandel van den archivaris Li peh Jang (Lao Tse was een pseudoniem) heeft kunnen controleeren heeft deze voor zich zelven niets geëischt, dan in harmonie te mogen leven met de onveranderlijke wetten van het „AL". Hij heeft nimmer getracht proselieten te maken en zijn leer daarom vrij weten te houden van het verstarrend kleed der dogmatiek. — Hij schiep geen nieuwe godsdienst, neen, hij ontdekte in zich zelven zijn verbonden-zijn aan het Goddelijke en zijn atomische éénzijn met de menschheid.

Dat zij die God zoeken in uiterlijke dingen in zijn leer stuiten op onverbiddelijke terugwijzingen, — dat zij die zich in de maatschappij een leidende positie hebben ver-

overd uit de Tao Teh King leeren dat men alles verliezen moet om *„zich zelven"* te vinden, — dat de sterken leeren beseffen dat niets zoo sterk is als het zwakke water dat zich naar alles voegt en aan alles aanpast en dat de mooipraters zijn uitspraak moeten aanvaarden:

„Ware woorden zijn niet mooi
Mooie woorden zijn niet waar."

Ja, dat zijn nu eenmaal de bittere medicijnen die men slikken moet, teneinde geestelijk weder gezond te worden.

* * *

Laat mij deze inleiding besluiten met voor U te vertalen wat Alexander Ular in zijn nawoord van de Tao Teh King van Lao Tse zegt:

„Het is onmogelijk ook maar in groote trekken een beeld van de geheele gedachten-wereld van den grootsten aller Chineesche wijsgeeren te ontwerpen. Ieder moet voor zich zelven van spreuk tot spreuk, van vers tot vers de beteekenis ervan ondervinden.

Lao Tse weet alles wat een menschenkind van het wezen der wereld kan weten. Wat het groote Genie aan instinct, intuïtie, opmerkingsvermogen, denken, gevoel, — in staat is te bereiken, Lao Tse heeft dit bereikt. — Hij kent iedere trilling van het menschelijk hart. De ziel der massa heeft voor hem geen geheimen. — Het innerlijk leven van zijn volk zoowel als van alle volkeren is hem duidelijk. — De onderbouw van de samenleving en zijn uitingswijzen — hij legt het voor ons open, — rustig en klaar, twee duizend vijfhonderd jaar vóór Nietzsche. Hij kent de krachten in de natuur — haar diepste geheimen — haar verschrikkingen en genietingen, beter dan ooit een mensch deze heeft gekend. — Wat wij tastend zoeken, hij toont het ons grijpbaar. — Hij heeft geen twijfel, hij kent slechts waarheid. Hij is niet onduidelijk, want al zijn denken is helder als zonlicht.

Toen hij dit wonderbare boek schreef, een boek voor allen en niet voor den enkeling, — gedicht en leerboek,

bijbel voor koningen en burgers, voor soldaten en boeren, rijken en armen, voor naieven en geleerden, toen — in het grijs verleden, — onderwees hij dieper dan een Goethe, hooger dan een Darwin, de wetten van den eeuwigen ontwikkelingsgang. Nimmer verloor hij zich in een nevel van metaphysische droomen, nimmer verliet hij den vasten bodem van de werkelijkheid, waarop hij, mathematicus voor alle mathematiek, het groote plan van het Universeele gebeuren in zijn onveranderlijke gestalte met rustige en zekere hand teekende."

C. VAN DIJK.

TRAPPEN VAN DEUGD

Hoofdstuk 38

1

Wie deugdzaam *doet*, kàn goede daad verrichten
Zoo kàn men zeeg'nen met een boos gemoed.
Wie deugdzaam *is*, kan nimmer onheil stichten
Kan boos zich uiten, doch *is* eeuwig goed.

2

Wie deugdzaamheid betracht om deugd te demonsteeren
En niet *wil* anders doen uit angst niet braaf te zijn,
Die rijgt zich in de deugd als in te nauwe kleeren,
En waar hij groeien wil, — daar doet de deugd hem pijn.

3

De *niet gewilde daad* en de *niet wil* tot daad
'T Is als een wiel in gang, zich om zijn spil bewegend;
De wil is 't doode punt, dat zich meewent'len laat.
Dùs deugdzaam zijn *is* deugd — 't gezegend' zijnde — zegent.

4

Wie snel wil gaan, kan 't „tijdloos" niet begrijpen;
Wie deugdzaam is, die jaagt niet naar zijn loon.
Er is geen vrucht, die vóór haar bloei kan rijpen
Wie zoekt naar dank vindt ijdel eerbetoon.

5

Wie zich in hoogsten zin is zedelijk bewust
Wil niet in daad het zedelooze laken;
Hij concentreert zich in zijn innerlijke rust.
Het Geest'lijk licht kan 't duistere niet raken.

6

Wie zedeloosheid wil bestraffen daarentegen
Die concentreert zich op het uiterlijk effect.
Gevolg — een sterke dadendrang, die recht wil plegen
En daardoor duist're macht van weerwraak wakker wekt.

7

Wie prat gaat op fatsoen, — doèt naar omstandigheden
En kleedt in 't plichtgewaad de naaktheid van den geest.
Als in een pels hult hij zich in moraal en zeden;
Naar buiten glanst het *laken*, — binnen huist het *beest*.

8

Uit 't innerlijke licht in duisternis getreden
Werd mensch gevangen in de „maya" [1]) van de stof.
Zijn hoog're deugd stijgt op in d'adem der gebeden
Tot een verstilde vreugd als Scheppers hoogste lof.

9

Wanneer de hoogste deugd, — „doorstroomd zijn van het Goede",
Doortrild wordt van 't accoord van schoonheidsdrift en lust
En 't machtig oer-instinct ons drijft in scheppingswoede,
Gehoorzaamt dan *de wet*, diep zedelijk bewust.

10

Wanneer de Scheppingsdrang in daad niet treedt naar buiten,
Zoo worde deze niet in laag're drift ontwijd.
Verinnerlijk die kracht, opdat deze zich uite
In 't leven — als in hoogsten zin *rechtschapenheid*.

11

Wanneer rechtschapenheid zich her en der laat binden,
Als een cameleon zich past aan 't schijn-effect,
Zich inspint in de stof, dan sluiten zich de blinden,
Zinkt 't „*Hooger Zelf*" in slaap, wordt 't „*lager Ik*" gewekt.

---

[1]) Begoocheling.

12

Het „Hooger Zelf" heeft zich tot *spiegelbeeld* verwrongen,
Het opwaarts streven wendt zich naar den afgrond heen
Zoo vloeit het vàn de Bron, waaraan het is ontsprongen.
De *kracht* verandert niet, — de *richting* keert alleen.

13

In deze kracht versterkt zich 't „Zelfbewuste" wezen
En voedt zijn mede-menschen op in 't *waan-idee*.
't Verstand wordt het „vaccin" om „dwazen" te genezen.
Wie niet *geënt* is, kan niet met de „wijzen" mee.

14

De hoogste deugd aldus is — ondeugd te bevrijden
Van wat haar houdt gevangen in boeien van de *lust*.
De kracht, die lust bezielt, — naar *Bron* terug te leiden
Is hoogste Deugd, — is Waarheid — volmaakt zich zelf bewust.

HET WARE ZELF

Hoofdstuk 39

15
Ik ben, toch kan naast mij het „and're" sterven,
Ik sterf, toch blijft naast mij het „and're" voortbestaan.
Het mes kan in den *vorm* een doodwond kerven
Ik ben houdt op — *„wat mij deed zijn"* kan niet vergaan.

16
Wat mij deed zijn schiep al wat is in hemel en op aarde
En wat in mij bewust werd is brandpunt van het *„AL".*
Wie in zich zelf het *„AL"* erkent, schat 't *IK* naar juiste waarde
En schouwt de Hoog're orde — in *bloeien* en *verval.*

17
O, neem aandachtig waar! De Liefde, 't „Al" bezielend,
Wekt de „Cohaesie" in de *cirkelende stof.*
Hier werkt éénzelfde kracht, — nù bouwend, dàn vernielend,
Die beelden uit den Geest, *van fijn verdicht tot grof.*

18
O, neem aandachtig waar; Wij slapen en wij waken.
Is dat niet *levend sterven* van 't *lichaam* naar de ziel?
Daar op de *ijle grens,* waar zij elkander raken,
Daar ligt *bewustzijnskern,* daar is de *naaf van 't wiel.*

19
Dit is de *absolute nacht,* waarin geen oog kan schouwen,
Het „holle — ruimtelooze — niets", — hier geldt geen
[enk'le norm.
Toch is dit 't ontzagwekkend beeld van 't Eeuwig
[Geest'lijk bouwen;
Hier openbaart zich *inhoud* in een *eeuwig and'ren vorm.*

20
Vorm vloeit uit 't wezen voort. — In 't Wezen *neigt* het leven
In drang tot uiting, — oerdrift die kanalen graaft.
Dit is 't Mysterie van het Al-bewuste streven,
De dorst naar 't *Zelf-zijn,* die zich aan het wezen laaft.

21
Zoo houdt het *„Éénе"* alle draden samen
En alle draden wikk'len zich uit 't *Een.*
Zij weven zich tot 't kleed, die vorm benamen.
De Geest *ònt*-wikkelt draad uit *Phenomeen.*

22
De Aarde, Zon en Sterren *Zijn;* Omdat wij ze aanschouwen?
Het denken, zien en voelen *Zijn;* Alleen maar in de Stof?
Met steenen kan men 'n *kerker,* — maar ook *'n Goden*
[*Tempel* bouwen.
Met letters voegt men 'n *vloekwoord* saam', — doch ook
[het woord van lof!!

23
Het machtigst bouwgewrocht, dat ooit ontstond,
Is de *„Cosmos"* aan den Al-Geest ontsproten.
Waarom ontkent Gij dan den *Plattegrond?*
Gij herkent toch ook de stam aan zijn loten.

24
Planeten went'len in de Ruimte om hun baan;
Er is een wezens-kern, die aantrekt d'electronen.
Toch richt de mensch zich naar zijn *uiterlijk* bestaan,
Terwijl de krachten, die hem binden, *in hem* wonen.

25
Ontkent gij een „ziel" aan de bloeiende gaarde?
Ontkent Gij een „ziel" aan den vogel, die zingt?
De Ziel is 't *bewustzijn* der drachtige aarde,
't Bewustzijn dat ons als gevoelens doordringt.

26

De vorm van verschijning is aan wetten gebonden,
De inhoud is de *Geest,* die den vorm bepaalt.
Er kan geen inhoud zijn, waar geen vormen ontstonden;
In den geringsten vorm is de Geest neergedaald.

27

Het „*Wezen*" is: zich ontwikkelen, volmaken.
De „Kracht" is: leven. — De weerstand schept balans.
Zoo kan uit *leven* het *wezen* slechts ontwaken
De *bron* is *leven,* het wezen „*stimulans*".

28

Wanneer de krachten, werkzaam in het wijd Heelal,
Niet zouden bouwen volgens absolute wetten,
Dan zou de berg zich niet verheffen naast het dal
En zou het zaad het kiemen van zijn vrucht beletten.

29

Het meest verhevene is uit het allerlaagst' geboren,
Het Aller-hoogste is aan het beneden-einde diep.
Al heeft de mensch in hoogmoed dit feit uit het oog verloren,
De wet blijft onaantastbaar, die deez' antithesen schiep.

30

Het ordenend principe is de achtergrond der dingen
Het diepste duister, waaruit 't licht zich openbaart.
„Relief" dat het *omlijnde,* als *vorm, doet* naar voren springen
Dat wat door „*niet zijn*" 't „*zijn*" als *tegenpool* verklaart.

31

Zoo is de *som der deelen* niet het absoluut geheel.
Veel nullen zijn tezamen *niets,* doch achter één geschreven
Zijn zij volgens hun aantal slechts het *negatieve véél.*
Aldus is ook ons „*Ik-zijn*", één, als 't *positieve leven.*

32

Wie, deze wet ontkennend, zijn *Ik* tot afgod maakt,
Zonder het *positief* aan 't *negatief* te paren
Wie „*Een*" dus *tiental* noemt, terwijl hij de „*Nul*" verzaakt,
Maakt aldus „*één*" tot *nul,* en kan slechts *nullen* baren.

Hoofdstuk 40

33
Ontwikk'lingsbaan is cirkelgang, gestaâg opwaarts, spiralen,
Doch het in zich besloten IK neemt stijging waar, noch boog.
Van het waarneem-punt uit kan 't IK zijn horizon bepalen,
Doch steeds verplaatst zich de gezichtskring mèt het [spiedend oog.

34
Het Leven is het „Positief", de afdruk; het Bestaan,
't Daarin bewegend beeld, de mensch, kan denken, doen [en praten,
Doch de „Matrix", het „Negatief", d'Oer-moeder, is de „Baan",
Die ied'ren indruk *ondergaat*, in 't *zich doorlichten laten*.

35
Het IK-zelf, in de stof geïsoleerd,
Richt naar de *stof-genieting* zijn begeeren,
Totdat 't, verzadigd, 't Hooger-zelf ontbeert
En dùs gelouterd tot zich-zelven in kan keeren.

Hoofdstuk 41

36
Hij die volmaakt is in de kennis aller dingen,
Is als een bron, waaruit de wijsheid eeuwig vloeit;
Het in hem stralend licht heeft niets meer te doordringen
Keert weer tot 't zaad, waaraan straks nieuwe bloem ontbloeit.

37
Hij die nabij is aan de kennis van het wezen,
Wendt zich dáárheen, vanwaar de bron ontspringt
Totdat hij, van de eind'ge waan des stofs genezen,
Zich baadt in 't Eeuwig Licht dat stof doordringt.

38
Hij die de kennis heeft vergaard uit wijze boeken,
Is als de vrek, die slaaf wordt van zijn glinst'rend geld:
Hij stapelt schatten op — in meest verborgen hoeken
En leeft alleen, wanneer hij rangschikt, weegt en telt.

39
Maar wie er doordringt in de sfeer van 't Hoogste weten,
Is aan zijn *lager Ego* — als 't *niet-Zelf* ontgroeid.
Hij leeft bewust, waar mensch leeft, in zichzelf vergeten.
Zijn Geest is nergens aan de duist're stof geboeid.

40
Wie voortschrijdt op het pad naar lager-zelf-bevrijding
Legt zijn begeerten als onnutte ballast af,
Betreedt dùs naakt den tempel van de hoogste wijding.
Het voorportaal des Tabernakels is het graf.

41

Wie er waarachtig zoekt naar het *Waarom* in 't leven,
En eerbied koestert voor de groote wetten van het „*Al*".
Dien is de pelgrimsstaf reeds in de hand gegeven,
Daarmee kan hij zich heffen uit zijn zelf-bewusten val.

42

Wat waarlijk groot is kan het kleinere niet deren,
Waar 't Groote zich verzet, daar daalt het af tot klein. —
Geen aanstoot gevend, wekt 't geen aandrang tot verweren.
Het Groote *Is*, slechts 't kleinere *wil grooter zijn*.

43

Het waarlijk reine hoeft zich nimmer te omkleeden;
De lendedoek kweekt lusten en vermoedens aan.
Met de bedekking schiep men achterdocht en zeden.
Rein is de *naakte eenvoud* van het Al-Bestaan.

44

Daad is een denk-reactie en denken is bevatten;
Dùs 't Al-omvattend-Wijde wil geen bepáálde daad.
Wie langs het water wandelt staat bloot aan waterspatten.
Voor spatten vrijwaart hij zich, die *in het water* gaat.

45

De Hoogste vorm van Kracht is: Geest in vorm te kneeden.
Het Geestelijk beleefde wordt in den vorm herleid.
De vorm wekt denken op, dat critisch gaat ontleden,
Aldus de vorm herscheppend tot de oorspronk'lijkheid.

46

Gelijk — wanneer een steen, den effen waterspiegel brekend,
In 't water zinkt, — het oppervlak zich cirkelend verspreidt,
Aldus doordringt ook Geest de Stof, bewustzijns-vonk ontstekend,
Terwijl het oppervlakkig denken cirk'lend zich verwijdt.

47

Aldus verwijdt zich het vierkant naar alle zijden
Langs 't stralend Kruispunt tot in de oneindigheid.
Zoo kan 't verstand uit 't magisch vierkant zich bevrijden,
Niet meer gevangen in de hoeken „Ruimte" en „Tijd".

48

Aldus verwijdt zich ied're vorm,
Vervagend in verschijning,
En wijzigt zich naar 't beeld ... de norm
Verfijning ... tot ... verdwijning.

49

Zoo schalt de klank, trilt als 't geluid,
Zoo wordt de toon geboren.
En golft dan in de Ruimte uit,
Voor 't oor niet meer te hooren.

50

Op afstand kan men scherp omlijnd
Een berg zien of een toren;
Waar afstand slinkt, 't *detail* verschijnt;
Daar gaat 't geheel verloren.

51

Al wat *is* in stof, begint waar 't „Ik" het kan bevatten.
't „*Ik*" is in de stof begrensd, door wat 't zich is bewust.
Wie nieuw land ontdekken wil, moet *geest'lijk* leeren schatten.
d'Oceaan der stof is wijd, doch ergens ligt een kust.

UNIVERSEELE BEWUSTWORDING

Hoofdstuk 42

52
't Al-Eene werd zich-zelf bewust
Van het Zijn als: „Ik besta"
Zoo was 't onwaken uit de rust
Van Eonen „Pralaya". [1]

53
Maar uit de wetenschap „Ik ben"
Groeit: „Wat deed mij ontstaan?"
Dat wat ik als 't „Ik-zelf" erken,
Blijkt 'n subjectieve waan.

54
't „Ik-zelf" zocht nu zijn tegenpool
Tot nieuwe scheppingsdaad.
Ziehier het Goddelijk symbool
Dat ... Drie ... uit twee ontstaat.

55
De mensch herschept zich in zijn vrucht
Tot een genots-object,
Waarmee hij 't Hooger-zelf ontvlucht
En nageslacht verwekt.

56
De „veelheid", uit dit „Een" ontstaan,
Is veelheid van den schijn.
Voor wien den weg terug leert gaan
Zal 't veelvoud — éénvoud zijn.

---

[1]) Een tijdperk van rust, van niet-openbaring.

57
Zoo ligt het evenwicht in 't Eén' besloten,
Als 'n draad, die bonte kralen samenbindt.
Uit *niets* is nimmer 'n molecule ontsproten.
Zoo vindt men dit — wanneer men 't *ondervindt*.

58
Dús doende zijnd' — door zich aan schijn te laven,
Begeerend mensch en ding uit heb-genot,
Wordt de gemeenschap tot een leger slaven,
Een af-god dienende, schimpt Zij op „God".

59
Er kan niets wezen tusschen hemelen en aarde,
Dat niet gebonden is aan 't Cosmisch evenwicht.
Uit 't nietig zaad verwekt dit „iets" een bloemengaarde.
Uit simp'le letters een ontroerend heldendicht.

60
De ware kracht is in zichzelf besloten,
De ware wil houdt 't *willen zijn* in toom.
Kracht keert tot kern, waaraan zij is ontsproten,
De storm beroert de golf, niet d'onderstroom.

GEBONDENHEID VAN DEN WIL

Hoofdstuk 43

61

Onbuigzaam zijn is: „zijn in vorm besloten"
Zoo bindt ook dogma Geest aan starre wet,
Een rechts-statuut in 't zinnebeeld gegoten
Uit 't buigzaam materiaal, het Alphabet.

62

De vaste stof leeft in haar onderdeelen,
Die met elkander in cohaesie zijn,
Als zichtb're som van de onzichtbaar velen:
Ontelb're punten vormen saâm een lijn.

63

Zoo bindt ons eeuwig ons bepaalde willen
Aan het complex — reactie's van de daad.
Laat aan Uw speeltuig niet steeds één snaar trillen,
Zoodat de samenklank verloren gaat.

64

Zelf voorbeeld zijn — en geen applaus begeeren —,
Dat is de weg, die weinigen slechts gaan.
Veel liever and'ren tot zich zelf bekeeren:
Ach, 't luidste woord wordt 't meeste mis-verstaan!

DE TOETSSTEEN

Hoofdstuk 44

65

Ik draag een naam voor wie mij zoekt daarbuiten,
Het bordje aan de straatdeur zegt waar 'k woon.
Zoekt Gij mij-zelf soms, gluur dan door de ruiten.
Misschien dat 'k nu en dan mij daar vertoon.

66

Gij zijt omringd met duizend kostb're dingen,
Waaraan G' u hecht, — betrekt ze in uw sfeer,
Doch kunt niet scheiden van uw lievelingen,
Zelfs niet van één — al hadt g'ook duizend meer.

67

Wat weegt u zwaarder, iets verliezen of verwerven?
Ik antwoord u: Wees aan de bron gelijk:
Zij vloeit gestadig en kan zoo oneindig derven.
Wie dùs verliest, die is onnoem'lijk rijk.

68

Leert toch in alles matigheid betrachten;
Gezegend hij, die zich te remmen weet.
'tDier in den mensch verspilt zijn beste krachten
En vloekt dan nog zijn onverdiende leed.

69

Leert toch bezit in 't juiste licht beschouwen.
Wat wij vergaren, zou dàt rijkdom zijn?
Is 't ons bezit, wanneer wij van iets houen?
Als men 't ons afneemt, waarom doet 't ons pijn?

70
Een mensch is meester in zijn doen en laten,
Maar wie wil stijgen vinde eerst een trap.
In 't zich beperken ligt zijn meesterschap
Omhoog te springen zal hem weinig baten;

RELATIVITEIT

Hoofdstuk 45

71
Volmaaktheid kan geen sterv'ling ooit bereiken.
Dat, wat als spiegelbeeld ons het gelaat toewendt,
Is 't „IK" geprojecteerd, 't „IK", dat zich zelf niet kent
En slechts bestaat, zoolang men 't kan bekijken.

72
Zoo kan geen sterv'ling ooit 't „Geheel" omvatten;
De allerkleinste éénheid blijft altijd onderdeel,
De allergrootste éénheid is nimmer het Geheel.
Het levend water sterft niet in zijn spatten.

73
Zoo is de lijn, die wij als recht beschouwen,
Van uitgangspunt tot eindpunt 'n rechte lijn.
Zoo ziet de blik door 't vierkant raamkozijn
Een eindig deel als 't eindloos hemelblauwen.

74
Zoo is ons weten slechts verblindend staren.
Wij weten dat iets is, bepalen het belang.
Het ware weten is: „kennen den samenhang",
Uit 't fenomeen den oervorm te verklaren.

75
De mensch noemt Kunst: 'n bouquet bijeen te garen.
Gelijk de zuig'ling zich bedrinkt aan moeders borst,
Drinkt Kunst zich dronken aan den eeuw'gen schoonheidsdorst.
Kunst bindt 'n bouquet, — God heeft de bloem geschapen.

76
De koude doet het stroomend water stollen,
De warmte wekt den stroom uit 't ijzig kleed.
Zoo breekt de liefde-trilling 't starste leed
En remt beheersching 't naar den afgrond hollen.

77
Zoo is het ding in stof het meest volmaakte
Oer-voorbeeld van wat Geest in stof vermag.
Al wat er leeft is 't uit die sfeer ontwaakte,
Waar 't eeuwig in Gods adem sluim'rend lag.

DE STAAT ALS ORGANISME

Hoofdstuk 46

78
De Staat moet zijn gelijk een sterk, gaaf organisme,
Waar alle krachten op het groeien zijn gericht.
't Bezielend vuur *diene* aldus 't Idealisme
En houde wil en macht in heilzaam evenwicht.

79
Gaat in de Staat 't saamhoorigheidsgevoel verloren,
Dan rent een elk er op zijn eigen ros vandoor.
Begrippen „eigendom" en „grens" worden geboren
De oogst van eeuwen gaat in anarchie te loor.

80
Wanneer het ros zijns meesters leiding voelt verslappen,
Zoekt het zijn weg daarheen, waar zijn begeerte 't drijft.
Onder zijn hoeven zal het alles wreed vertrappen;
Zijn meester machteloos in 't zadel hangen blijft.

81
In ongebondenheid wil 't „Ik" zich zelf verrijken,
Maar wat Ik neem, is 't deel dat d'andere ontbeert.
Zoo laad 'k op mij den last, waaronder 'k moet bezwijken.
Ik druk de schaal, terwijl omhoog de and're veert.

82
Is eerzucht niet de zucht naar zulk een overlading?
Méér hebben en méér zijn dan anderen, hoe dwaas!
Hebt ge aan veel gebrek, is alles naar Uw gading.
Gebrek aan eigen stem zoekt volheid in 't geraas.

83

Daarom, — tevredenheid is dàt wat *is*, aanvaarden
Wat voor de hand komt, doen. — Zoo neemt Uw draad en weeft.
Benijdt de dwazen niet, die vloekend geld vergaarden;
Tevreden is slechts hij, die zich tevreden geeft.

KEN U ZELVEN

Hoofdstuk 47

84

Waarom uit huis te gaan, om 'n mensch te bestudeeren?
Ziet, hebt ge niet U zelf als 't int'ressantst' object?
Wat kan een grasveld U meer dan een grashalm leeren?
Neem in U zelven waar den Geest, die 'n mensch verwekt.

85

Leer in U zelven zien. Wat geeft 't naar buiten schouwen?
Ziet ge in and'ren meer, dan g' in een spiegel ziet?
Wat kan een bloem dan meer, dan U haar blad ontvouwen?
Dat wat haar *deed* ontstaan, dat leert de vorm U niet.

86

Zoo kan men vormen zien in alle variatie's
En ied're variant brengt nieuwe studie mee.
'n Oneindig materiaal, ontelb're complicaties. —
Wie aan den vorm zich laaft, verwaarloost de Idee.

87

Ziet, de Volmaakte stijgt en doet geen enk'le schrede;
Geen voeten kunnen gaan, waarheen zijn Geest hem draagt.
Op dezen wond'ren tocht neemt hij geen ballast mede,
Daar niets zoozeer de reis naar 't groote Doel vertraagt.

88

Ziet, de Volmaakte weet dat vormen steeds verschillen,
Maar dat zij één zijn in 't gebied waar zij ontstaan.
Mee-aâd'mend in het rhytme laat hij zich doortrillen;
Zóó kan hij 't groote Werk des Scheppers gadeslaan.

89
Ziet, hoe Hij doelbewust, zonder Zijn wil te richten
Naar een bepaalde daad, het groote werk verricht.
Zijn wil is opgelost, — als woorden in gedichten —.
Hij schouwt de emanatie, hoe vorm ontstaat uit Licht.

WARE ONTWIKKELING

Hoofdstuk 48

90
Ge vat het kluwen op, dat and'ren vóór U wonden
En knoopt en wikkelt voort Uw eigen levensdraad.
Maar ziet, hiermee is niet des kluwen kern gevonden.
Om-wikk'ling is slechts schors — 't omsluierend gewaad.

91
Ont-wikkel dan de draad, gewis de vorm zal slinken
Gij gaat den weg terug en volgt het oude pad.
Steeds verder zult ge onder d'oppervlakte zinken,
Afglijdend langs de draad naar den verborgen schat.

92
Waarom Uw medemensch omwikkelen en schaven?
Gij maakt het kluwen grooter, — de verwarring groeit.
Zoek in U zelf den Staat, ontdek Uw wond're gaven,
Ontsteek het Godd'lijk licht, dat in Uw binnenst gloeit.

93
De wetten zijn gebouwd op 'n simpele formule,
Die het Heelal doordringt als 't Cosmische Agens.
Zij is het trillend hart van zon en molecule,
Herschept zich naar de Orde, in plant, in dier en mensch.

94
Wij allen zijn gelijk — als deel van 't organisme,
Al botsen wij als zelf-bewusten met elkaar.
Die botsing wekt dan koorts, — o dwaas separatisme!
De darm spreekt tot de nier: „Zoo, zoo, ben jij het maar!"

MORAAL ALS AXIOMA

Hoofdstuk 49

95
De Volmaakte kent niet het persoonlijk geweten,
Voor mensch'lijke begeerten blijft Hij onaangedaan.
Het „Ik-besta" vervloeide in 't Godd'lijk Al-bestaan
Als een schakel verbonden aan cosmische keten.

96
Zoo is Hij goed voor dat, wat men als goed beticht.
Zoo is Hij goed voor dat, wat men het kwade heet,
Gelijk de zon den wentelenden bol verlicht
En niet het kleinste open plekje ooit vergeet.

97
Wie is oneerlijk, die de Bron kent van het leven?
Waar is de rijpe vrucht, die zich niet plukken laat?
Wijs mij den boom, die weigert vrucht te geven,
Omdat hij booze inborst van den tuinman haat!

98
Hij die volmaakt is zal den Staat beheeren,
Alsof 't zijn lichaam geldt, dat hij behoedt,
Waarin d'organen rhythmisch functioneeren.
Hij slaat geen wonden en — vergiet geen bloed.

99
Zie naar een leger: Generaal, soldaten,
Het leger vecht, het opperhoofd beveelt.
Zie naar Uw lichaam: hoofd en ledematen,
Maar hoofd, nòch lichaam doen hun taak verdeeld.

DE MYSTIEKE DRIE-EENHEID

Hoofdstuk 50

100
In 't leven treden, dat is: ten doode schrijden
Aldus 't symbool van driehoek: Geest, — Ziel, — de basis Stof.
Zoo is geboorte: Geest in de Stof belijden
Uit 't „Malkuth" [1]) te ontbinden, herboren in 't „Ain-Soph". [2])

101
(Verklarende Strophe)
Zoo luistert: punt — lijn — punt zijn drie in één als lijn
Drie lijnen weer te saâm, 't Geest, — Ziel en Stof-mysterie.
Waar 't uit ontstond is „Een", het niet te kennen „ZIJN"
Dit saâmgevat is *10,* 't getal van de Materie.

102
Aldus is „10" synthesis van wat in stof bestaat
De eerste lijn is „Fohat", [3]) die wekt 't bewuste leven
En schept in Tijd en Ruimte het magische kwadraat
En hiermede de grens van al het stoff'lijk streven.

103
Zoo vormt de tweede lijn de positieve kracht
Een vlam, die stof verteert, tot asch haar doet verbranden.
Dood — omzetting beduidt; de dag vergaat in nacht
Zoo streven drie op tien naar omsmelting der banden.

---

1) (Hebr.) Het koninkrijk van de stof.
2) (Hebr.) Het grenzenlooze of onbeperkte.
3) Kosmische electriciteit.

104

Basis van driehoek is — de negatieve kracht,
Die werkt als 't vloeiblad, waarin d'inkt wordt opgezogen
Zooals in dampen, waarin 't water is vervlogen,
Wordt hierlangs pool weer tot zijn tegen-pool gebracht.

105

Waarom? Wie dit verklaart doorschouwt het wezen,
Dat lichtend ieder stoff'lijk ding doorstraalt,
Is van de blindheid in de stof genezen
Zoodat hij liefde als „Cosmisch-agens" vertaalt.

106

Wie de *verborgen* krachten kent, lost op in 't Licht
Wat kan hem al het stoffelijke deren?
Met welk een wapen wilt g' Hem attaqueeren?
Hij biedt geen enkel trefpunt voor Uw aangezicht.

IDEALISME ALS REALITEIT

Hoofdstuk 51

107

De „Baan" is eerste oorzaak, in zichzelf besloten.
Zij was — is — en zal zijn, in alle Eeuwigheid.
Haar Al-macht wordt begrensd door Ruimte en door Tijd
En aan haar „Logos" is de wereld-ziel ontsproten.

108

De Rechte Weg is: „In Haar Rhythme trillen".
In ied'ren ademtocht erkennend 't Al-bestaan.
Zóó in Haar Geest'lijk stralend lichten op te gaan,
Dat niets kan zijn, dan 't Al-bezielend willen.

109

Uit erkenning groeit onderscheidingsvermogen,
Het Wezen spiegelt zich in 't fenomeen.
Zoo vormt cohaesie den granieten steen,
Opdat *begrip zich bindt* voor onze oogen.

110

O Groote kracht, die vormen doet bezielen,
Die uit het teere zaad opstuwt den eik,
Die went'len doet de macht'ge hemel-wielen
En schept de Lotos uit het duist're slijk.

111

Daarom zoekt ieder sterveling in 't leven
Dat wat hem bindt aan een vergeten woord.
Vaak trilt er even slechts een teer accoord
En vol ontzag erkent hij 't Godd'lijk streven.

112
Is eenmaal 't Licht in 't duister doorgebroken,
Erkent de mensch zichzelven in 't Heelal,
Dan kiemt het woord dat eenmaal uitgesproken
Hem vrij maakt van het aardsche tranendal.

113
De Baan verwekt en doet „Het" groeien,
Ontwikkelt — voedt en vervolmaakt,
Rijpt en behoedt — doet sterven, bloeien
In cirkeling die nimmer staakt.

114
Zij is de macht die alle dingen leidt
En niets bezit dan 't eigen diepe leven,
Niet doende, ademt zij de Eeuwigheid
Zij is 't geheim dat nimmer werd omschreven.

WET VAN OORZAAK EN GEVOLG

Hoofdstuk 52

115
Ziet mensch en ding, in hemel en op aarde,
Niets is er of het is eenmaal ontstaan.
Zoo rijst de vraag: „Waar komt het Al vandaan?"
En 't antwoord luidt: „Uit 'n moeder, die het baarde."

116
Wanneer w' als eerste de Moeder erkennen,
Dan zijn wij, hoe hoogmoedig ook, haar kind.
Het „Eene" was, waar 't „Andere" begint
Wij moeten aan dit denkbeeld ons gewennen.

117
Ge zult Uw vader en Uwe moeder eeren;
In dit gebod ligt de diepverborgen zin:
Oordeelt een daad, die *gevolg* is, naar *'t begin;*
Die wijze les hebben velen nog te leeren.

118
Hoe kan de golf zich ooit van de branding scheiden?
De golf verheft zich, valt terug in 't ruime sop:
Zoo lost het „Ik" zich in de levenszee weer op,
Die breekt haar golven tot schuim op 't rif der tijden.

119
Wie in zijn kracht gelooft, moet haar uit sluimer wekken,
Moet haar beproeven door verdieping van den Geest.
Gehoorzaamt niet aan bruten wil van 't bronstig beest
Dat ons als prooi begeerig naar omlaag wil trekken.

120

Zoo zoekt naar éénheid — samentrekking van de krachten,
Zoo zoekt een richting — graaft een bedding voor den stroom,
Houdt vele waat'ren samen vloeiend dus in toom
En vormt tot éénheid Uw chaotische gedachten.

121

Zoo leert ge putten uit de bron van Geest'lijk leven,
Ge leert de eenheid zien in de verscheidenheid.
Aldus wordt alles tot 't oorspronk'lijke herleid
En lost ge ieder vraagstuk op naar één gegeven.

122

De vruchten kunnen onderling verschillen,
Al zijn ze dan ook aan één boom gegroeid.
De „boom" der kennis laat men ongemoeid,
Om d'energie aan vruchten te verspillen.

123

Wie dùs den strijd aanbindt tegen de booze machten
Gedreven door den dadendrang, vernietiging van 't kwaad,
Die stapelt nieuwe brandstof op 't verterend vuur van haat.
Uit Bron des Levens vloeien *constructieve* krachten.

124

Weet dan! de Bron te vinden van het leven zij Uw taak.
Niet verder bouwen dus op schoon-gevormde zinnen,
Maar bij het A.B.C. van 't leven te beginnen
In 'n grasspriet ligt de waarheid; aldus zoek— erken—en waak.

125

Het zwakst' in ons is dat, wat zich het sterkst verzet.
Aanvaard het groote werk — het braak-land te ontginnen:
Dat wat begeerte wekt door zelf-tucht overwinnen,
Hij die zich zelf bedwingt staat boven ied're wet.

126

Zoo worde het leven zich zelve tot Doel,
Een bron van ervaring om daaruit te leeren,
Tot d'Eeuwige Moeder bewust in te keeren,
Gelouterd in Geest en gesterkt in gevoel.

SOCIALE ETHIEK

Hoofdstuk 53

127
Wie waarlijk groeien wil, moet 't innerlijk beluist'ren.
Het uiterlijk te schaven, ach 't heeft zoo weinig zin.
Ge zoekt Uw God?...Wees stil ... let op een schuchter fluist'ren,
Het is U zóó nabij ... één zaadje is 't begin.

128
Het wil niet met geweld de oppervlakte scheuren,
't Is geen trompet-geschal, waarmee 't zich annonceert.
Er trilt iets in de ziel, een wonder gaat gebeuren,
Daar wordt de Adem-Gods tot 'n mensch getransponeerd.

129
De „Baan" is recht en wijd, maar menschen kiezen paden,
Vertrouwen slechts hun voet op 't platgetreden spoor,
Wie afdwaalt loopt de kans door een moeras te waden,
Zij leven naar 't principe; „veiligheid gaat voor."

130
Aldus begeert de Mensch het „Vette" van de aarde,
Klampt aan bezit zich vast of hij het nam of kreeg;
Maar ach, hoe schamel is zijn geestelijke waarde,
Het woonhuis overvuld, — doch schuur en veld staan leeg.

131
Ziet, dat is niet bedoeld in 't Goddelijk bestieren,
Dat d'eene mensch zich voedt, wijl d'andere ontbeert.
Te denken als een God, — maar leven als de dieren.
Weeklaagt dan niet dat zich gevolg tot oorzaak keert.

132
Zoo mensch, zoo ook de Staat; zij die het Volk regeeren
Hun tafels staan gedekt, hun magen zijn gevuld,
Terwijl zij 't domme volk tot opstand provoceeren
Omdat hij die bezit geen eisch tot deelen duldt.

HIERARCHIE

Hoofdstuk 54

133
Wat éénmaal sterk geplant is kan nooit meer vergaan
De aarde ligt bereid het zaadje te ontvangen;
Waar 't zaad op 'n rots belandt, daar zal geen vrucht ontstaan
Slechts levend wordt het woord als weerklank van 't verlangen.

134
Wat dùs gebonden is, valt nimmer meer uiteen.
Zoo is de bloem als eenheid met hare geur geschapen.
Twee menschen zijn in de materie: „Één plus één."
Maar in den Geest ontwaakt, is: in de stof ontslapen.

135
Wie eenmaal dit erkent, zal 't denkbeeld verder dragen
En waar zijn stem versterft, daar blijft dit beeld bestaan.
Zoo leeft het eeuwig voort in Mythen en in Sagen
Ied'ren dag moet opnieuw Siegfried den draak verslaan.

136
Zoo moet bij 't „Ego" zelf het groote werk beginnen.
Neem waar, hoe het persoonlijk Ik dwingend begeert.
Schrijdt voort naar 't Licht, dat door den nevel Uwer zinnen
Ied're hoog're trilling direct realiseert.

137
Zoo wordt het als een kring die rimpelt op het water;
Het Ego breidt zich uit, familie wordt geslacht,
Geslacht wordt tot een volk, waaruit een wereld later
Als hoogste menschen-ideaal wordt voortgebracht.

138
Zoo paart zich Ik aan Ik, volkomen samenklinkend,
Zooals uit dubbeltoon een harmonie ontstaat,
Die uittrilt in 'n accoord in d'eind'loosheid verzinkend,
Onmeet'lijk zich verwijdt, maar niet verloren gaat.

139
De Staat, die deze wet negeert, kan niemand vrede schenken.
De schoon gekleurde paddestoel bloeit op verganen stam.
Wat de natuur ons leert, dat zij de richtsnoer voor ons denken;
Geen fraze redt de wereld, zij 't met nog zooveel tam-tam.

WORDEN EN VERGAAN

Hoofdstuk 55

140
Wie waarlijk deugdzaam is, is als 'n onschuldig kind,
Dat geen gevaar bewust niet denkt aan 't zich verweren;
Zoo wekt het geen verzet; — waar 't kwaad geen houvast vindt.
Daar blijft het slechts één weg...naar d' oorsprong weer te keeren.

141
Het pasgeboren kind, zwak in gebeent' en peezen,
Grijpt toch zich stevig vast aan wat 't instinct begeert,
Gedreven door die kracht, volmaakt in stof zich 't wezen,
Een Goddelijke vonk tot mensch geïncarneerd.

142
Het is zich niet bewust van scheiding in geslachten,
Toch wekt het bloed beroering en reageert 't orgaan.
Aldus gehoorzaamt mensch aan scheppende gedachten
In 't kind wordt het *gewekt,* in rijpheid wordt 't *verstaan.*

143
Al schreeuwend vindt het kind een uitlaat voor de krachten,
Die in hem levend zijnde, zoeken naar het woord.
Zoo schreeuwt 't in harmonie gevoelens en gedachten,
Waar 'n denkend wezen schreeuwt, is 't evenwicht verstoord.

144
Wat in zich zelf bestaat, leeft voort door alle tijden,
Wat zich aan stof verbindt, zal weer tot stof vergaan.
Er is geen compromis, — zóó kiest ge één van beiden,
Maar stilstand is er niet, — slechts wiss'lend voortbestaan.

145
Wie deze wet erkent, ziet 't starre masker wijken,
Dat ied're wezenskern met 'n eigen vorm omkleedt.
Hij leert wat omtrek heet van binnen uit bekijken
Wordt zelf tot middelpunt van wat de cirkel heet.

146
Wie al zijn krachten richt op 't uiterlijke streven
Die weeft een mistgordijn dat 't Geestlijk licht verhult.
Een felle dadendrang voedt het begeerte leven,
O bodemlooze put, die nimmer kan gevuld.

147
Want ziet — dezelfde kracht, die 't wiel opwaarts doet zwaaien
Drukt over 't hoogtepunt het rad weer naar beneê
Wat zich aan 't „Karma" bindt, moet in die wentling draaien
Zooals de golf zich voegt naar 't deinen van de zee.

148
O, Kracht, die alles drijft in vastgestelde banen,
O goddelijke bron, waaruit het leven welt,
Gij doodt een duistren schim, die wij het leven wanen,
Terwijl ons ijlste wezen met U samensmelt.

149
Zoo wapp'ren in den wind de bontgekleurde vanen,
Als even zooveel leuzen met het doek vergaan.
Maar diep in onze borst in 't zilte onzer tranen,
Daar woont het Scheppend Woord uit 't oer-bewust' ontstaan.

Hoofdstuk 56

150
Hij die weet en erkent den samenhang der dingen
Opent niet den mond en spreekt niet luid
In meest volmaakte stilte kan slechts binnendringen
Gods stem, die 't profane woord niet uit.

151
Ziet, de mensch wil zich in schoone frazen uiten.
De waarheid echter is gelijk een diamant,
Die 't licht weerkaatst en breekt in vele ruiten,
Doch in het glans-effect verhult zijn binnenkant.

152
Tracht de omtrek van den cirkel te verkleinen.
Trekt de krachten op het middelpunt te saâm.
't Uiterlijk effect moge gestaâg verdwijnen
Het alom-geschaap'ne bindt zich in Gods naam.

153
Maakt U zóó gelijk aan 't meest geringe wezen.
Niets kan zijn dan in het Eeuwig Godd'lijk licht.
't Meest verachte schepsel heeft het minst te vreezen,
Dat het zich verheffe voor Gods aangezicht.

154
Boven roem en schand' en valsche eer verheven.
Uitingen van 's menschen hoogmoed ijd'le praal,
Leert de mensch zich voegen naar het simp'le leven
En vervult in deemoed 't hoogste ideaal.

Hoofdstuk 57

155
Rechtschapenheid is eerste eisch tot goed regeeren;
Zij houdt het volk bijeen als homogene groep.
De kudde kan den wil des leiders niet ontberen
Elk voelt zich veilig als een onderdeel der troep.

156
Behendigheid schept neiging om het volk te knechten,
Kweekt ijdel eerbetoon en oogendienarij.
Waar een der kudde dwaalt, zal d'overmacht hem rechten.
Dùs bindt een streng gezag den mensch aan maatschappij.

157
Maar noch rechtschapenheid, noch macht kunnen doen bloeien
Een nietig bloempje uit het sluimerende zaad.
De Hoogre orde, die ten grondslag ligt aan 't groeien,
Weeft als *vanzelf* om de *idee* een *stof-gewaad.*

158
Aldus heb ik aanschouwd in hemelen en aarde,
Wat er ten grondslag ligt aan 's levens heiligdom.
'k Heb in mijzelf erkend het ongeopenbaarde,
Dat zijn voleinding vindt in de natuur rondom.

159
Er is een evenwicht, beheerschend alle dingen,
Diè mensch slechts kent het Licht, die in de schaduw leeft
Waar d'eene iets verbiedt moet d'ander iets bedwingen.
Er kan geen streven zijn, waar niemand tegenstreeft.

160
Het onheilvol bevel komt als een steen gevallen
In 't stilstaand watervlak der zelfverzonkenheid
En stoort de harmonie gelijk het luide schallen
Van de trompet een innig stil gebed ontwijdt.

161
Ziet hoe spitsvondigheid de waarheid heeft omvlochten,
Critiek in 't leven roept en woorden-zifterij.
't Vernuft is als de slang en kronkelt zich in bochten,
Het woord dat waarheid is ontaardt in veinzerij.

162
Wie wetten decreteert roept misdaad in het leven.
Hoe strenger het gezag, hoe boozer het vergrijp.
Dè wet, die 't *Al* beheerscht, werd nimmer opgeschreven,
De wet, die 't zaad *bevrucht*, maakt ook de vruchten *rijp*.

163
Daarom wie niets verbiedt laat ondervinding leeren.
Het zaadje is bevrucht, het organisme groeit.
Het kent den Wil die het naar 't Godd'lijk licht doet keeren.
Wijl d'opgedrongen wil het uiterlijke snoeit.

164
Daarom — wie zelf niet doet zal ook niet storend werken.
Ziet, hoe de wilde stroom zich in zijn bedding stort.
Verkeerd gericht gevoel zal weerstandskracht beperken.
Erken in U de Kracht, waardoor al 't „Zijnde" *wordt*.

Hoofdstuk 58

165
Daadloos toeziend leiding geven
Is een zegen voor den Staat.
Aan de weefstoel van het leven
Weeft een elk zijn eigen draad.

166
Waarom anderen vrijwaren
Voor wat òns het leven leert?
Laat toch ieder zelf ervaren.
't Doen voor and'ren is verkeerd.

167
Ongeluk? Ge komt het tegen,
Ga het lachend tegemoet.
Ongeluk verkeert in zegen,
Zooals eb verkeert in vloed.

168
Heden leven, morgen sterven,
Wat ge hebt ligt in Uw hand.
Heden winst is morgen derven.
Zoo is 's levens buitenkant.

169
't Is een eeuwig zich herhalen,
Went'ling om 'n centrale zon:
Boven zijnd' vangt g'aan te dalen.
Elk wint eens den „Marathon".

170

Recht gaan is een boog beschrijven.
Rechtuit loopt ge d'aarde rond.
Zoo kan 't goed zijn, dàar te blijven,
Waar men in den aanvang stond.

171

'n Goede daad kan 't booze wekken,
Want in iedre goede daad
Zal een beet're iets ontdekken,
Dat *zijn* goedheid tegenstaat.

172

't Eeuwig menschelijke dwalen
Staart zich blind op 't schoon effect,
Dat het even zooveel malen
In een waan-idee ontdekt.

173

Wat is dan volmaakt geheeten,
Naar den menschelijken norm?
Ieder vierkant wordt gemeten
Naar zijn streng besloten vorm.

174

Zoo een hoek, waarvan de lijnen
Vloeien in d'oneindigheid,
Kan slechts aan het oog verschijnen
Als een hoek in *ruimt' en tijd.*

175

Het is VAST, men kan 't aanschouwen,
Door de hand kan 't aangeraakt
Toch moest 't zich uit 't „NIETS" opbouwen:
In den Geest was 't reeds volmaakt.

176

Wij zien licht en schaduwbeelden
Als een glanzend kleuren-feest.
Ach wij armen en misdeelden,
'n Schaduw zien wij van den Geest.

DOEN EN LATEN

Hoofdstuk 59

177
Wat wij al niet *doen* in 't leven,
Sterk van wil en star van plicht,
't Heet dat daden doorslag geven
Voor het Goddelijk gericht.

178
Doch het ware doen is „*laten,*
Dat wat aanzien schept en macht",
Niet begeerend rijke baten
Van een onderdrukt geslacht.

179
Niet begeerend, vreemd aan zonden,
Gaat men recht en doel-bewust,
Door geen schijnbezit gebonden,
Slechts met *weten* toegerust.

180
Eenmaal dezen weg betreden,
Leert men 't menschdom overzien,
Lossen òp bijzonderheden,
Tot 'n figuur in het stramien.

181
Zoo leert men het doen doorschouwen
En de kracht die leidt het doen,
Ziet het Al-bewuste bouwen
Aan het Goddelijk visioen.

182
Door het groote werk gedragen,
Lost het „IK" zich daarin op,
In een eind'loos welbehagen,
Eén met 's Scheppings harteklop.

ORGANISCHE SAMENHANG

Hoofdstuk 60

183
Een volk regeeren moet men zorgzaam en voorzichtig
Ziet, hoe men 'n vleeschgerecht naar alle zijden braadt,
Het is bij zulk een arbeid bovenal gewichtig,
Dat men het niet verbrandt, en niet het weefsel schaadt.

184
Wanneer het volk zich wel bevindt in alle lagen,
Als de balans, die zuiver staat in evenwicht,
Dan kan 't een overwicht, hoe licht ook, niet verdragen,
Daar de geringste druk de harmonie ontwricht.

185
De invloed die de krachten als wil doet ontwaken,
Wordt zoo gelijkelijk over het volk verdeeld,
Zooals in 't wiel de steun wordt verdeeld in de spaken;
Zóó slechts schept Geest zich om tot een harmonisch beeld.

186
't Gaat om 't verdeelen of verbinden van de krachten.
Het prisma breekt in zeven kleuren 't witte licht,
Zoo wie een volk verdeelen wil, ontketent machten,
Die op den wirwar van den chaos zijn gericht.

187
Zoo houdt het reine witte licht in zich besloten
Zijn zevenvoudig schitt'rend kleurig aangezicht.
't Etherisch wezen heeft zich in één vorm gegoten,
't Fragment wordt in een eeuwig and're kleur belicht.

188
Ziet hoe in 't lichaam functioneeren de organen.
Hoe wordt dit groote wonder dan in ons gedaan?
Wie doet deez' IK-atomen went'len om hun banen?
Hier is één Wil die bouwt aan 't eind'loos voortbestaan.

DE GROOTE LOUTERING

Hoofdstuk 61

189
De groote Staat is als de diepte, waar de stroomen
Ontsprongen op een eenzaam en verheven oord
Van alle zijden hunk'rend tot elkander komen,
Zooals emotie's hunk'ren naar 't bevrijdend woord.

190
Zij is de groote smeltkroes, waarin d'elementen
De loutering van 't zich vermengen ondergaan.
Zoo worden één de rust'loos dwalende fragmenten.
Tot 'n levend hart dat ied're strooming leert verstaan.

191
Oer-beeld der Moeder is zij, — eeuwig zal zij baren,
De stroom stort zich in haar, bevruchtend haren schoot,
Haar milde diepte brengt den hartstocht tot bedaren.
Haar rhythmisch deinen wekt nieuw leven uit den dood.

192
Want eeuwig vrouw'lijk heet; een bedding te bereiden
Aan wilde daden vloed, — het mann'lijk element;
De positieve kracht naar 't éene doel te leiden,
Gelijk 't kompas, waardoor de stuurman richting kent.

193
De welbewuste kracht moet zich ontvank'lijk toonen
Voor 't brute oer-geweld dat in het duister tast.
Zoo maakt het zich tot *vorm*, waarin de krachten wonen
En daalt tot 't middel af, dat zich aan alles past.

194
Aldus bouwt in 't Heelal in eeuw'ge wisselwerking
Zich naar zijn eigen beeld uit nevelvlek, een Staat
En waar een beeld verschijnt, ontstaat ook een beperking;
Slechts dáár is een begrip, waar 't zich *omvatten* laat.

195
Zoo is de kleine staat als zelfbewuste wezen
Afhank'lijk van 't begrip, dat „IK" het „Zelf" niet is
Zoo daalt het af tot 't „Niets", waaruit het is verrezen
En loutert zich aan deze zelf-bekentenis.

196
De Groote Staat moet zich bewust consolideeren
En ieder enkeling doordringen van d'idee,
Dat het met d'eigen groei het geheel helpt saneeren,
Waar 't weefsel schade lijdt, daar lijdt het lichaam mee.

197
Waarachtig hoog te staan is weten af te dalen;
Wat waarlijk groot is, komt het kleine tegemoet.
Wie zich niet buigen kan, zal geest'lijk eeuwig falen.
Het denkend brein is niets zonder de hand die doet.

HET ONBESCHRIJFLIJKE

Hoofdstuk 62

198

De „Baan" omvat wat wij in staat zijn ons te denken:
Er is niets buiten Haar van wat de Zin erkent.
Zij kan den Wijze slechts een dieper inzicht schenken
En den Verdoolde voert Zij in zijn element.

199

Men kan in hoog verheven taal Haar pracht beschrijven,
Opdat op ons Haar Godd'lijk licht zich reflecteert.
Men kan 'n verheven daad in Haren naam bedrijven,
Opdat de Menschen-wereld Haar in ons vereert.

200

Zij echter blijft gelijk voor wie Haar niet ervaren,
Zij is niet als het Menschdom dat in hunk'ring wacht
Zij schouwt in d'Eeuwigheid en weet; het Licht zal klaren,
Wanneer de tijd ontbindt den nevel van den nacht.

201

Geen aardsche macht kan zich met Hare Almacht meten,
Geen sterf'lijk wezen heeft Haar met het oog aanschouwd;
Toch is Zij Hier — Alom als een verloren weten,
Dat haar geheim aan kinderzielen toevertrouwt.

202

De Wijzen eeren Haar, niet door naar roem te streven;
Niets vormt zoozeer een slaaf als ijdel eer-betoon.
Zij werken aan zich-zelf door *innerlijk beleven*,
Mijn lichaam is maar 'n huis waarin „Ik" tijd'lijk woon.

203

En dat wat ijler is dan 't in de Stof gebond'ne
Wordt tot een wereldbeeld dat baadt in Geest'lijk licht.
Eonen lang zocht Gij — O Mensch dit weergevond'ne
En buigt deemoedig 't hoofd voor 's Scheppers aangezicht.

DE MACHT VAN HET GERINGE

Hoofdstuk 63

204
De menschelijke wil, de motor onzer daden,
Is niet gelijk de Wil, die goed noch kwaad belet.
De Goddelijke Wil doet kiemen alle zaden,
De menschelijke wil schiep een Procrustus bed.

205
Wij zeggen; „Ik gevoel", alsof wij iets bedrijven,
Doch 't „Ik" wordt als een snaar door trilling *aangedaan*.
Zoo moet de ondervinding in ons wakker blijven,
Totdat wij in het „IK" de menschheid ondergaan.

206
Wat Groot schijnt in ons oog, ach 't heeft niets te beduiden:
Is 't hoog — 't kan hooger nog, is 't breed — 't kan breeder zijn.
Het hoogste Noorden is gelijk aan 't laagste Zuiden;
Vanaf de Zon gezien is onze aardbol klein.

207
De velen zijn gering bij meerd'ren vergeleken,
In 'n druppel water woedt een strijd om het bestaan.
Eén vonkje is genoeg om 'n woud in brand te steken.
Zoo kan het Vele door 't geringere vergaan.

208
Dat wat wij weten is slechts 'n deel van *'t niet vermoedde:*
Het Goddelijke sluimert in Zijn stof gewaad.
Leert dus het booze zien als prikkel tot het Goede;
In 'n tweevoudig aanzien toont zich Gods gelaat.

209
Wat *nu* ondoenlijk lijkt, is eenmaal licht begonnen.
Tilt g'ied'ren dag Uw kind, dan heft ge straks een mensch.
Zoo wordt de dunne draad tot 'n vast gewaad gesponnen
En bloeit een wereld op uit een *verborgen wensch.*

210
Zoo is het ook gesteld met de gemeenschapsvragen:
Heel het ontzag'lijk ingewikkeld staatsbestel
Werd eenmaal in zijn oer-bewusten staat gedragen,
Zooals in de cocon de schitt'rende libel.

211
Wie waarlijk wijs is zoekt geen kracht in groote daden
En rukt geen boomen uit die diep geworteld staan,
Maar strooit in will'ge aarde weder nieuwe zaden;
Als straks het eene kiemt zal 't andere vergaan.

212
Daarom, wie veel belooft zal zeker weinig geven.
Wij dienen toe te zien wat uit een zaadje groeit.
Beloften zijn gebonden aan een sterf'lijk leven,
't Ligt niet in onze hand of 't plantje welkt of bloeit.

213
Wie licht-geloovig is zal weinig houdbaars vinden;
De „Steen der Wijzen" ligt niet voor een elk te grijp.
Wie naar 'n beginpunt zoekt moet 't kluwen eerst *ontwinden.*
De vruchten die men plukt, zij werden langzaam rijp.

214
Neemt niets in 't leven licht en wikt en weegt Uw drijven.
Denkt steeds aan het „waarom" en „wat" Uw daden leidt
En maakt een duid'lijk spoor voor hen die achterblijven,
Dan valt de weg U licht, hoe traag g'ook voorwaarts schrijdt.

VOORKOMEN EN GENEZEN

Hoofdstuk 64

215
Dat wat in rust is laat zich heel gemakk'lijk toomen
En in den toestand houden, waarin het verkeert,
Maar eenmaal in beweging wil het verder stroomen,
Daar 't zich aan and're stroomingen assimileert.

216
Dat wat nog nièt verscheen kan men zeer licht voorkomen,
Terwijl wat broos is men bij lichten druk reeds breekt.
Maar wacht men tot het vasten vorm heeft aangenomen,
Dan kost het breken smart, hetgeen zich bitter wreekt.

217
Ge zult aldus het kwaad niet met geweld bestrijden,
Door wraak te oef'nen op een tastbaar resultaat.
Wil liever aan voorkoming van het kwaad U wijden,
Opdat de oorzaak wordt vernietigd van den haat.

218
Had niet de sterkste boom tot wortel vezeldraden?
Rust niet de hoogste toren op een klein vierkant?
De lasten door de eeuwen op den mensch geladen,
Zij wogen eenmaal niets in 'n teere kinderhand.

219
Een mijlenlange weg begint aan Uwe voeten.
Waarom dan aarz'len, zet dan *nu* den eersten stap,
Waar allen eenmaal toch den weg beginnen moeten.
Er is geen andre weg dan *'t pad van leerlingschap.*

220
Maar wie er met geweld de eindpaal wil bereiken,
Die loopt een dwaallicht na en lucht vat ied're greep.
Ziet hoe de horizon ons eeuwig blijft ontwijken,
Zich in 't mysterie hult van een *abstracte streep.*

221
Wie zóó iets winnen wil, verliest zijn kostb're uren
En moe van 't pogen eind'lijk ook nog het geduld.
Wat geeft het, zich op 't uiterlijke blind te turen?
Dat wat bereikbaar is wordt *in onszelf* vervuld.

222
Wie waarlijk wijs is *wil niet* en leert zijn wilskracht toomen;
Wie zegt: „Ik wil," staat juist het meeste onder druk
En zal met anders-willenden steeds in botsing komen.
Niet willen is; niet storen 's andersmans geluk.

223
De wijze zal geen ballast voor zijn tocht vergaren,
Want uiterlijk bezit, drukt als een cent'naarslast
Hij maakt de krachten vrij met 't stijgen van zijn jaren.
Verliezen kan hij niets, want aan niets zit hij vast.

224
De mensch in 't algemeen wil slechts maatschapp'lijk slagen
En kent slechts één gebod; Van mijn deel blijf je af.
Hij vecht of bidt, hij kruipt of heerscht naar welbehagen
En juist als 't bijna lukt, zinkt hij terug in 't graf.

225
Daarom — wie 't einde denkt als 'n steeds *opnieuw beginnen,*
Verspilt zijn krachten niet op 't zaam'len van wat stof.
Gelouterd in den Geest en meester zijner zinnen
Verlaat hij 't voorportaal, treedt binnen in den hof.

226
Niets wenscht zich de Volmaakte,—hij toeft in 't Wensch-vervulde
En opgenomen in den Oceaan van licht,
Aanschouwt hij in verrukking het aan den Geest onthulde,
Onvergelijk'lijk stralend Godd'lijk aangezicht.

227
Zoo maakt zich de Volmaakte los van 't bindend weten,
Dat op de scholastieke studie is gebouwd
En leeft gelijk het kind, dat alles kan vergeten,
Wanneer het naar het wonder van nieuw speelgoed schouwt.

228
Zoo handelt de Volmaakte naar den aard van alle dingen,
Hij ordent in het Universum en organiseert,
Kent de dimensie die in 't Ruimtelooze door kan dringen,
Ziet hoe uit 't *Transcedente* zich de *Vorm manifersteert.*

OCCULTE VERMOGENS

Hoofdstuk 65

229
De Ouden in ervaring die het „Tao" kenden,
Zij zwegen over dit geheimste heiligdom,
Wel wetend dat profanen zich naar 't duister wenden,
Want zetten levenskrachten in vernieling om.

230
Als zeek're krachten eenmaal in den mensch ontwaken
En deze wordt zich van zijn groote macht bewust,
Zonder zich van zijn laag're zelfzucht los te maken,
Dan wordt het vuur een brand, die in zijn sintels bluscht.

231
Daarom moet men profanen niet 't geheim onthullen:
Verblindt niet 't bloote oog door al te fellen schijn.
Een volk te leiden heet: Een groote taak vervullen,
Zelf in de schaduw staand' een voorlichter te zijn.

232
Dit is in waren zin de hoogste deugd betrachten.
Zoo bouwt zij steen voor steen de heil'ge kathedraal,
Die eenmaal door de loutering van de geslachten
Tot incarnatie wordt van 'smenschen ideaal.

233
Verborgen kracht — geheimnis — eeuwig ongeschonden,
O stille, klare bron, waaruit het leven welt.
In allerdiepste wezen zijn w'aan U verbonden,
Uit 't Groote „Eene" vloeit de veelheid ongeteld.

VOORWAARDE TOT BEREIKEN

Hoofdstuk 66

234
Stroomen en meren beheerschen de dalen,
Hoog ligt ten grondslag aan dieperen zin.
Wie heerschen wil moet met *dienen* betalen,
Wie niet verliezen kan — schept geen gewin.

235
Wie schouwen wil in het wezen der dingen,
Leere in 't kleinste, Gods almacht te zien.
Zal niet in hoogmoed het kleine verdringen,
Nullen zijn veelvoud, maar *d'een*voud maakt *tien*.

236
Dit heet in meest waarachtigen zin stijgen,
Stroomen naar diepten van 't donkerste leed
Zoo slechts leert hoogmoed verslagen te zwijgen,
Wijl 't diep bewoogne 't bewegen vergeet.

237
Kan het bedwongene anderen dwingen?
Dwingen is wanklank, schept disharmonie.
Menschheid is 'n koor — leert in samenklank zingen,
Zuiver gestemd op de oer-melodie.

238
Kan de deemoedige anderen hoonen?
Kwetsen is wonden, beleedigt 't orgaan.
Menschheid is lichaam Ego's zijn protonen;
Wie and'ren kwetst schaadt zijn Hooger bestaan.

239
Laat af van anderen, ieder moet leeren
Evenwicht zoeken naar lichaam en ziel.
Wie zóó zijn leven richt kan niets meer deren:
Hij maakt zich los van het went'lende wiel.

Hoofdstuk 67

240
Men noemt mij Groot en zegt: 'k ben niet gelijk de velen;
De velen zijn de kudde, die op 'n machtspreuk reageert,
Gelijk een bassnaar die bij sterke wrijving slechts vibreert,
Doch fijne snaren trillen reeds bij 't zachtste streelen.

241
Neen — 'k ben niet Groot gelijk 't massale instrument,
Dat slechts bij kracht'ge hand geluid kan produceeren.
Liever dan op 't instinct der kudde speculeeren
Ben ik alleen en stil — 't Al-wezen inhaerent.

242
De speler die zijn speeltuig volmaakt weet te hanteeren,
Vindt toegang tot het zoo begeerde meester-rijk.
Zoo ook de demagogen, die 't domme volk regeeren.
De speler maakt zich aan den aard van 't „tuig" gelijk.

243
Drie dingen zijn er die mijn „Ikheid" waarde geven:
„Aanpassing"—„waard'ge afstand" en voorts „bescheidenheid."
Wie op deze drie-eenheid bouwt zijn aardsche leven,
Is veilig toegerust in den woel'gen levensstrijd.

244
Aanpassing schenkt mij moed om alles te aanvaarden;
De afstand die 'k bewaar behoedt voor nederlaag;
In mijn bescheidenheid erken ik zuiv're waarden;
Ik maak mijn „Ik" gering — maar 't weten groeit gestâag.

245
Doch wat het wereld-beeld ons heden doet aanschouwen,
Is juist het tegendeel van de oer-oude leer.
Een ieder wil voor zich een eigen tempel bouwen
En werpt zich in het stof voor 't eigen hulsel neer.

246
Wie zich aanpast wordt bespot, dat heet, lafhartig bukken.
De een wil altijd sterker dan de ander zijn.
Men maakt wederzijds zich hard en botst en slaat in stukken
En schept zoo zelf de oorzaak van te lijden pijn.

247
De afstand, die men schept, is een zich zelf verheffen
En jagen naar wat lof, luidruchtig liefst betoond.
Dat is niet zijn verheven taak bewust beseffen.
Dit meest miskende doel wordt 't zekerste beloond.

248
Bescheidenheid en deemoed —waar zal men ze zoeken?
De mensch zegt; „Ziet, *ik* doe" — inplaats — „Ik word gedaan"
Men streeft elkaar voorbij — men leert elkaar vervloeken
En deemoed en geloof worden tot grootheidswaan.

249
Zoo voert de weg in 't leven weder naar ontbinding,
Wordt Hoogere ervaring in den kiem gesmoord.
En verder dwaalt de mensch in zijne stof-verblinding,
Verstrikt in 't warnet van het Babylonisch woord.

250
Alleen erkenning van zijn Goddelijk in-wezen
Behoedt de menschheid voor 't verzinken in den nacht
Hij overwint in strijd, want hoeft geen dood te vreezen
In vrede is hij sterk — door *innerlijke kracht.*

251
Het Eéne houdt in stand, al wat *is, werd* en *zal groeien,*
Heel 't machtig Universum — 't oneindig voortbestaan,
In eeuw'ge wisselwerking blijft ons het schouwspel boeien,
Wijl wij 't mysterie Liefde in alles ondergaan.

DE STRIJD DER VREEDZAMEN

Hoofdstuk 68

252
Een goed veldheer wil niet vechten
En verspilt geen energie.
Zijn taak is — den strijd beslechten
Door voorbeeld'ge strategie.

253
Een goed strijder zal niet toornen,
Daar de toorn den Geest verblindt.
Dùs strijden de Uitverkoornen.
Hij, die liefheeft, overwint.

254
Hebt g'uw vijand overwonnen,
Eert hem om betoonde moed.
Waar g'hem kwelt en oneer doet,
Is de strijd om niet begonnen.

255
Zoo ook wie een volk regeert,
Laat het niet den teugel voelen.
Ziet het mierenvolk krioelen,
Toch doet geen zijn werk verkeerd.

256
Vrede heersche in den Staat
Als vanzelf en niet gedwongen,
Niet tot 't valsch symbool verwrongen,
„'n Beul in priesterlijk gewaad".

257
Vrede is als 'n wind-stil dal
Schoot der moeder — diep en veilig,
Als Nirwana — droomloos heilig
Spiegelbeeld van 't Godd'lijk „Al".

HOOGERE STRATEGIE

Hoofdstuk 69

258
Een wijs woord aan den krijger: „Weest liever gast dan heer."
Verzoeken is voornamer dan hooghartig bevelen:
Verneder niet Uw vijand — laat liever hem de eer,
In het veroverd kamp den gastheer te blijven spelen.

259
't Is beter voetstoots wijken dan langzaam op te dringen.
Veroveren is durf, maar wijken toont verstand.
Wie koen is kan allicht tot een overgave dwingen,
Doch moed en overmoed gaan altijd hand aan hand.

260
Niet voorwaarts schrijdend komt ge toch vooruit,
Zonder te nemen kunt ge toch verwerven.
Bezit in hoog'ren zin is nimmer buit.
Dat wat in-eigen is kan nimmer sterven.

261
Een snel besluit, lichtvaardig is 't gedaan.
Waarom toch wijzer doen dan 't Al-bewuste weten?
Geleid'lijk aâdmend deed 't, wat leeft, ontstaan.
Het kent geen haast — de Eeuwigheid is ongemeten.

262
Bouwt nimmer op de machten van 't geweld.
Daar waar de nood U dwingt slechts zult ge strijden
Niet hij die overweldigt is een held,
Wel die in deemoed 'n nederlaag kan lijden.

DE WEG DER VELEN

Hoofdstuk 70

263
Mijn leer is zoo eenvoudig te verstaan
En hare regels simpel na te leven;
Maar wien laat aardsche glans onaangedaan?
Wie kan het laten naar bezit te streven?

264
De velen sluiten zich hermetisch af
En ziende blind zoo gaan zij er hun wegen.
Voor hen gaat ied're weg van wieg tot graf;
Hun levenslot is veel meer vloek dan zegen.

265
Mijn leer is in één simp'len zin gezegd,
Mijn hand'len streng aan dezen zin gebonden,
Maar door den mensch veelzijdig uitgelegd,
Is z'als een kluwen om de kern gewonden.

266
Doch ik, die weg weet in het labyrinth,
Laat mij niet door de dwaallichten misleiden.
Ik houd den draad die mij met kern verbindt,
'k Zie rustig toe waar and'ren doelloos strijden.

267
Aldus spreekt de Volmaakte:
Ik speel geen rol op 's wereld's praal-tooneel;
Daarom schijn 'k nietig aan de ijd'le menschen
Toch jagen z'allen naar een deel van veel.
Mij is 't Heelal — wat kan ik meer nog wenschen?

DE ZIEKTE DER GELEERDEN

Hoofdstuk 71

268
Het allerhoogste weten is: erkennen niet te weten.
Deez' negatieve wetenschap maakt 't menschdom stil-devoot.
Wij weten meer in letterteekens dan analphabeten,
Maar niet één letter meer van 't diep mysterie „leven-dood".

269
De ziekte van den mensch is: zijn onwetendheid niet weten.
Het stoff'lijk denken werpt een dam voor Geestelijken stroom.
De secundaire stof wordt *uit zich zelf bestaand* geheeten
En de Opperste werk'lijkheid, 'n mysterie-volle droom.

270
Wie deze zieke plek erkent is daarom reeds genezen:
Erkenning is 't arcanum tegen deze duist're kwaal.
Langs wegen van verstand'lijk denken raakt men niet het Wezen,
Zoo min als men in daad bereikt 'n verheven Ideaal.

VREES IS EEN SPOOKBEELD

Hoofdstuk 72

271
De vrees is een spookbeeld dat slechts kan bestaan,
Zoolang wij het voeden met onze gedachten.
Treedt g'het tegemoet, durft ge het te weerstaan,
Dan lost het zich op in de lichtende krachten.

272
't Geloof aan de vrees wekt de angst voor den dood.
Het geloof aan ons nietig zijn remt 't opwaarts streven.
Gelooft daarom niets dan: Het Eene is groot
En ons inwezen is: 't Eén ondeelbaar leven.

273
De Volmaakte mag zich voor de wereld vernijgen
Onaantastbaar troont echter daarbinnen een Vorst
Zóó naar *binnen* de volheid, naar *buiten* het zwijgen
Gelijk 't vuurhart der aarde beschermd door de korst.

274
De Volmaakte vermijdt met zijn kennis te pralen
En zijn macht te misbruiken tot stoff'lijk gewin.
In de wereld zal hij tot de need'rigsten dalen
En zijn woord stijgt niet uit boven daag'lijkschen zin.

LAFHEID OF MOED

Hoofdstuk 73

275
't Getuigt van moed, het booze uit te roeien.
Maar wie is laf, die 't leven respecteert?
Moet alles niet naar 't Groote Schema groeien?
Oordeelt *de mensch* wat goed is of verkeerd?

276
Wie kan zijn denken tot de oorzaak richten?
Wie het uit wil spreken voelt zich macht'loos — stom,
Kan 'n kaarsevlam een sterrebeeld belichten?
Wie geeft antwoord op het eeuwige „waarom"?

277
Het Al-Eene overwint zonder te strijden,
Gehoorzaamt hoewel 't geen bevelen kent;
Het trekt aan zonder 't object in dwang te leiden,
Het handelt zonder 'n daad experiment.

278
Men mag in schijn buiten de bedding stroomen,
En doen naar eigen en bepaalden wil,
Geen mensch kan aan den cirkelgang ontkomen:
Het groote wiel draait om een kleine spil.

GERECHTIGHEID IS NIMMER WRAAK

Hoofdstuk 74

279
Wanneer een volk de vrees voor dood niet kent,
Hoe zal men 't dan door doodsangst kunnen leiden?
De dood kan immers slechts de ziel bevrijden.
De blik blijft naar een hooger doel gewend.

280
Wanneer een volk voor dood in vreeze leeft,
Zal men dan misdaad met den dood doen boeten?
En dus den dood met dood bestrijden moeten,
Wijl „heil'ge wraak den mensch voldoening geeft?

281
Neen — dood en leven zijn een Goddelijke zaak;
Geen sterf'lijk wezen zal een levensdraad verbreken,
Door met het eene leven 't andere te wreken:
De duist're droesem van gerechtigheid is wraak.

282
Waar 'n mensch zich zelf als een God der wraak beschouwt,
Is 't alsof één zonder eerst het vak te leeren
Houthakken wil — en een scherpe bijl hanteeren;
Licht dat hij zich daarbij in zijn vingers houwt.

DE MASSA EN DE LEIDER

Hoofdstuk 75

283
Het volk lijdt honger, waar de volksbehoeders zwelgen,
De zwakke wordt belast — zoo raakt het volk in nood.
Voor d'overvloed van één wil men een volk verdelgen,
De één werpt voedsel weg — de ander heeft geen brood.

284
Het volk komt in verzet, wanneer de leiders dwingen,
Dan schempt men op het „grauw", omdat het revolteert.
Men tracht in sterke taal de waarheid te verwringen.
Zoo wordt 't *gevolg* gestraft, maar *d'oorzaak* genegeerd.

285
Een elk veracht den dood, die als een slaaf moet leven:
Zóó wordt het sprankje levensvreugde onderdrukt,
Daar men elkander haat en hindert in het streven,
t' Ontkomen aan den Alp waaronder men zich bukt.

286
Maar ach — begreep men toch den waren *zin* van 't leven,
Dan was het gauw gedaan met brute heerschappij.
Inplaats van 'n menschenhorde blindelings voortgedreven,
Groeide een Geest'lijk inzicht, vreemd aan slavernij.

HET ZWAKKE OVERWINT HET STERKE

Hoofdstuk 76

287
Week en zacht zoo wordt de mensch, [1])
Klei, waarin de levenskrachten
Kneeden in den vorm naar wensch
Ieder beeld van de gedachten.

288
Sterk en hard zoo sterft de mensch,
Om zich zelven weer te vinden
Anderzijds van d'aardsche grens,
Na zijn stoffelijk ontbinden.

289
Rank en zacht zoo kiemt de boom,
Star en dor zoo valt hij weder.
Ziet — gelijk een metronoom
Gaat het — opwaarts en weer neder.

290
Star en sterk zoo zijn de doode dingen
Trekt dus een idee, geen lijkkleed aan,
Door het tot een dogma te verwringen.
Wat tot stof *wordt* zal tot stof *vergaan*.

291
Groot en sterk als wie een zwaard aangordde.
Om zijn eer te wreken als soldaat
Groot en sterk — zij zijn van laag're orde,
Want zij zijn verstarring, leed en haat.

[1]) Hier in den zin van geboren worden.

292
Zacht en teer zijn hoogere accoorden
In de groote scheppings-symphonie,
Grove ooren, die ze nimmer hoorden,
Kennen niet die wond're melodie.

Hoofdstuk 77

293
Het werken van de „Baan" gelijkt het spannen van een boog,
Waarbij de welving men moet strekken en de holte vullen.
Dit is aan het principe van de Schepping analoog;
Zóó kan een simp'le handeling een diep geheim onthullen.

294
Zóó bouwt de kracht aan het oneindig voortbestaan,
Steeds doende, aan den overvloed een deel t'onttrekken,
Teneinde het tekort hiermee te kunnen dekken.
Aldus is alles in de Schepping welgedaan.

295
Doch zie den mensch: De groote Wet negeerend,
Voegt hij van het te kort nog bij het „veel";
't Verbroken evenwicht zoo stimuleerend,
Streeft hij in alles naar ... zijn tegendeel.

296
Daarom — Erken de wetten ongeschreven,
En spant Uw boog en houdt Uw Geest gericht
Op 't hoogste doel waarvoor een mensch kan leven,
„Herstellen van 't verloren evenwicht".

297
Daar zult g'Uw „Ik" wel moeten achterlaten
Want 't lager-zelf vroeg waarlijk wat te veel.
Het Hooger-zelf zal 't offer zeker baten,
Miskend kreeg 't altijd het geringste deel.

Hoofdstuk 78

298
Niets is er op de wereld zoo soepel als het water,
Doch niets dat er zoozeer het vaste ondermijnt:
Het past zich aan, omspoelend de rots met zacht geklater,
Doch vreet aan 't fundament, totdat 't geheel verdwijnt.

299
Zoo ook in 't levensbeeld: sterk wordt door zwak bedwongen
Een vloekwoord kweekt verzet, waar 'n traan vaak overwint.
Van wat men 't minste kent, is men het diepst doordrongen:
Het booze schuwt het licht, in d'oogen van een kind.

300
Toch handelt niemand naar de logica der feiten:
Men stapelt als bezit slechts wat vergank'lijkheid.
Men schept zich 'n ideaal uit wat futiliteiten
En maakt het sterk door haat aan wie het niet belijdt.

301
Wie waarlijk wijs is spoort niet aan tot feller haten,
Want voelt zich mede-schuldig aan 't verkeerd beleid.
Wel is het dankbaar met bezieling mooi te praten
En gal te storten in den stroom van bitterheid.

302
Maar grooter is 't, zich tot een dam in stroom te maken,
Zoodat men 't onheil op zijn schouders mededraagt,
Zaaiend het zaad dat 't ware inzicht doet ontwaken:
Dat is een taak waaraan zich 'n ijdel mensch niet waagt.

Hoofdstuk 79

303
Eischt nimmer na 'n geschil Uw deel, zij 't ook rechtvaardig.
Bedenk: daar waar geëischt wordt blijft een grief bestaan
Laat d'andere partij de keus — is zij onwaardig,
Zij doet zich zelf te kort in 't onrecht U begaan.

304
De waarlijk wijze eischt geen rechtsgevoel in andren.
Waarom voortvarend zijn? Hij erkent d'éëne Wet
Van oorzaak en gevolg, daar valt niets te verand'ren;
Armzalig is hij die daartegen zich verzet.

305
Daarom, wie daarnaar leeft, gehoorzaamt 't heilig „moeten"
En vraagt geen dankbaarheid en eischt niet 't minste loon.
Waar onrecht hèm geschiedt zal hij niet verder wroeten:
Het Goddelijk gerecht veegt zelf de lei wel schoon.

306
Wie zelf voor rechter speelt, kan wis zich revancheeren;
De menschelijke wil stelt hem tot veel in staat.
Maar zulk een rechtsvertoon zal steeds in haat verkeeren,
Die eischer en gedaagde naar het wezen schaadt.

307
In 't onvolprezen „Al" bestaan geen doode wetten.
De Logos is verheven boven goed en kwaad;
Niets kan zich eigenmachtig tegen Hem verzetten,
Want harmonie is wet in den Volmaakten Staat.

Hoofdstuk 80

308
Zóó zou ik over 'n volk regeeren:
'k Liet waap'nen in het arsenaal,
'k Zou geen landen annexeeren.
Ach waartoe dient dat allemaal?

309
Ik liet mijn volk in vrede leven,
'k Liet oorlogsschepen onbemand,
En 't stukje grond door God gegeven
Dat werd zijn onvervreemdbaar land.

310
En alle uiterlijke dingen
Wierp ik als ballast overboord.
Zóó leefden de herinneringen
Aan 't oer-verleden weder voort.

311
Men telde knoopen aan de koorden,
En men werd in den Geest weer kind.
Vergat de vele ijd'le woorden,
Als korr'lend zand vergaan in wind.

312
Men leefde vreemd van and're volken,
Maar vond er in de eigen sfeer, —
Als zonlicht achter donkre wolken, —
Het innerlijke wezen weer.

313
Commentaar
Beschouw U zelf aldus als 'n koning,
Die over 't lager „Ik" regeert,
Maak van Uw lichaam zóó een woning,
Een tempel die Uw afkomst eert.

DE SCHOONE VOLEINDING

Laatste Hoofdstuk

314
Ware woorden zijn niet mooi,
Mooie woorden zijn niet waar;
't Roofdier doodt — verscheurt zijn prooi
Zonder verder commentaar.

315
Een waardig mensch zoekt nimmer strijd,
'n Strijdlustig mensch is nimmer waardig.
In waarde ligt persoonlijkheid
Slechts 't *Ik-instinct* toont zich strijdvaardig.

316
De waarlijk wijze is niet geleerd,
Geleerd doen is nog geen wijsheid
De ondervinding slechts stimuleert
De ouderdom — niet de *grijsheid.*

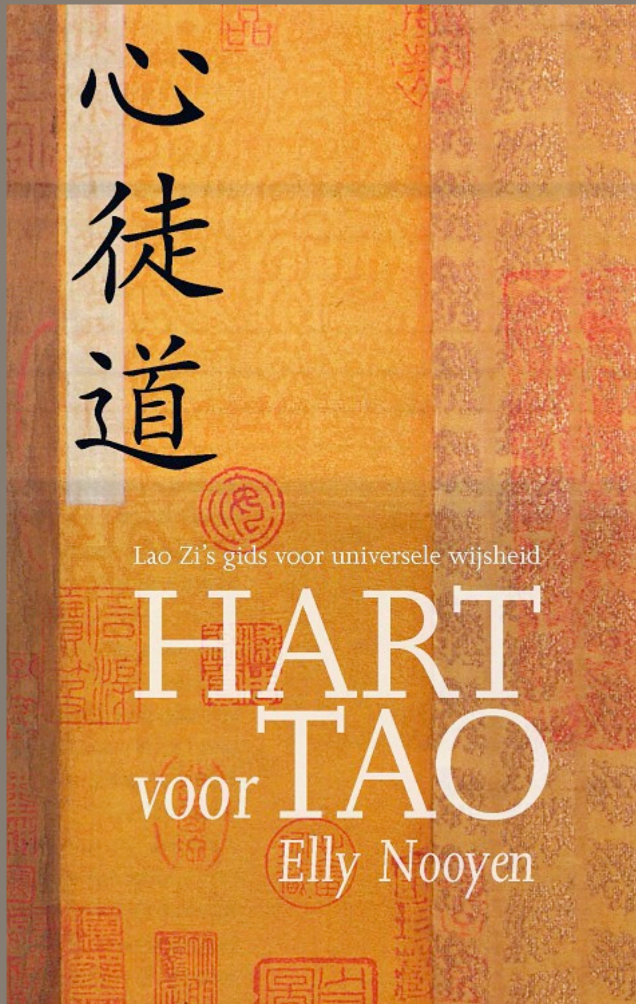
317
De waarlijk wijze stapelt niet naar buiten,
Maar graaft naar binnen, naar verborgen schat:
Zijn rijkdom ligt in 't geven, in 't zich uiten
En zelf verlicht — wordt hij een Licht op 't pad.

318
Wij willen naar Uw groote wijze voorbeeld leven,
Verbonden als atomen die saâm ons Ego zijn.
Wij willen naar bewustzijn van dat Ego streven,
Totdat 't atoom erkent: „Ik lijd in 't Ego pijn."

319

Zóó licht de Groote Lamp in 't Al-bewuste denken
Als oorzaak in zich zelve. — O Goddelijke kracht,
Wil ons als Uw atoom in Uwe lichtglans drenken,
Breek door de duist're stof, hef op ons uit den nacht.

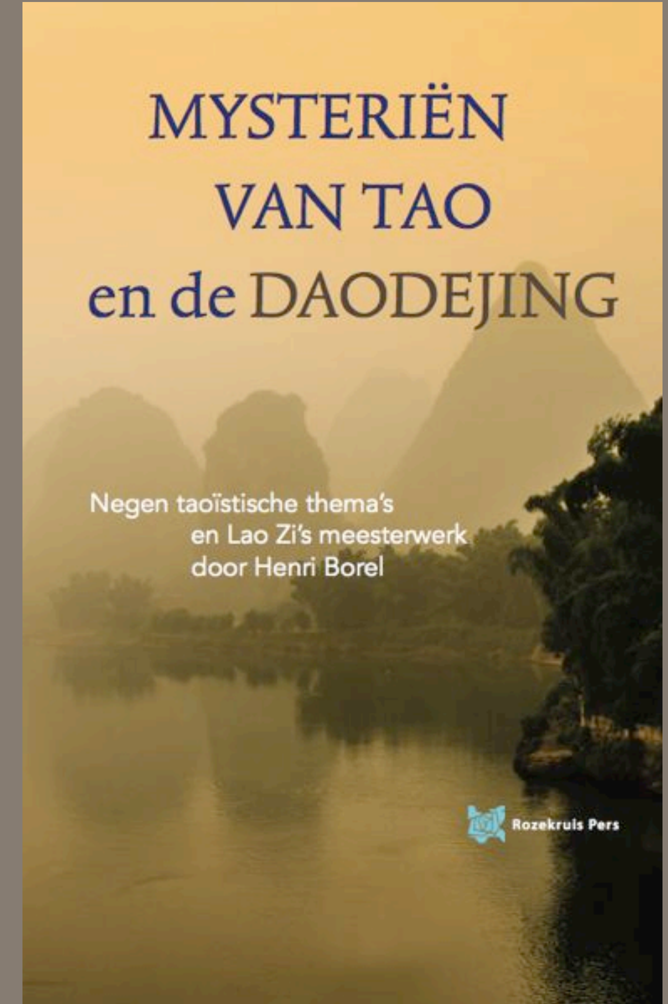
Boeken over Tao van Elly Nooyen

Hart voor Tao

De wijsheid van
het grondeloze Tao

Mysteriën van Tao
en de Daodejing